

dusle.club

BİZİM

4

HİKAYEMİZ

GÜNEŞE YOLCULUK

(Bizim Hikayemiz- 10)

Bizim bir öykümüz var.

Bir ağacın, bir kuşun, taşın, toprağın olduğu gibi.

Hikayemizin benzersiz ve eşsiz yanları olduğu gibi aynılıkları ve aykırılıkları da var.

Tüm canlı ve cansız doğa gibi değişerek ve dönüşerek bu günlere gelmişiz.

Dönüşürken dönüştürme gücümüz ise hiç değişmemiş.

İki ayak üzerinde durabilen atalarımız, Homo Erectus yani dik insan.

İki ayak üzerinde durabilmek insanın tarihinin en önemli basamaklarından biri.

Yaklaşık iki milyon yıl önce Afrika'da evrimleşerek oradan Asya'ya geçtikleri düşünülüyor.

Mağaralarda ve açık alanlarda yaşıyorlar.

Alet yapabilme özellikleri var ve ateşi kullanmayı öğreniyorlar.

Üç yüz bin yıl öncesine kadar varlıklarını sürdürüyorlar.

Homo Erectus tarih sahnesinden siliniyor ve yerini bizim atalarımız olan Homo Sapiens'e (Akıllı İnsan) bırakıyor.

Düşünmemizi geliştiren şey Sapiens'in daha büyük bir beyin yapısına sahip olması.

Afrika'da ve Büyük Sahra'nın güneyinde evrimleştiğimiz düşünülüyor.

Modern haliyle ise kendimizi Homo Sapiens Sapiens diye nitelendiriyoruz.

Evrimleşme bizim çeşitliliğimizi getirdi.

Bugün farklılıklara tahammül seviyemiz çok az, oysa farklılaşarak doğa koşullarına uyum sağladık ve hayatta kalabildik.

Sıcaklığın çok yüksek olduğu Afrika'da vücut yapısı ısıyı tölere edecek mekanizmalar geliştirdi.

Koyu renk ten, kıvırcık saçlar koruyucu görevi gördü.

Avrupa ve orta Asya'da ise kemiklerin güneş ışınlarından daha fazla yararlanabilmesi gerekiyordu ve açık renk ten evrimleşmenin bir kazanımı oldu.

Atalarımız da en az günümüz insanı kadar farklı görünmeyi seviyordu.

Fransa ve İspanya arasındaki Pireneler'de bulunan bir mağaranın duvarlarında o dönem yaşayan insanları tasvir eden bazı resimler bulunuyor.

Kimi uzun saçlı, kimi kısa, bazıları saçlarını örmüş, erkeklerin bir kısmının ise sakalı ve bıyığı var.

Güzel ve farklı görünme isteği de birçok şey gibi bize atalarımızdan miras.

Dil yetisi insanın ayırıcı niteliği.

Dil ve konuşma yetisinin bu kadar önemli olmasının nedeni insana özgü olması.

Hayvanlar da kendi aralarında iletişim kuruyorlar.

Kuşlar ötüyor, arılar dans ediyor.

Hayvanlar kendini savunmak, tehlike olduğunu belirtmek, yavrusunu korumak, saldırmak için iletişim kuruyor.

Arı dansıyla özü toplanacak çiçekler bulduğunu arkadaşlarına haber veriyor.

İnsanlar çoğunlukla topluluklar halinde yaşıyor ve topluluk halinde avlanıyorlardı, yiyecek topluyorlardı.

Önceleri uzun bir süre birbirlerine yaşadıklarını, nasıl avlandığını, nerelere gittiğini, yaşadığı korkuları hareketlerle ve danslarla anlattı.

Belki ateşin çevresinde toplanıp birbirlerinin hikayelerini dinlediler.

Sonunda da konuşmayı öğrendiler.

Tam olarak ne zaman ortaya çıktığı tartışmalı olmakla birlikte ölü gömme törenleri ve ritüellerinin olduğu görülüyor.

Ölülerini gömerken yanlarına süslenme objeleri, hediyeler, yiyecekler, hayvan kalıntıları bırakmaları öldükten sonra yaşamın zihinlerinde önemli bir yeri olduğunu gösteriyor.

Zaman biraz daha günümüze yaklaştığında ise daha ayrıcalıklı mezarlara rastlanıyor bu da ölen kişilerin toplumda ayrıcalıklı bir konumda olduklarını düşündürüyor.

Kırmızı aşı boyasına ise çok fazla simgesel anlam yüklendiği ve mezarlıklarda sıklıkla rastlandığı, bu tozun ölü bedenine serpildiği görülüyor.

Lusaka yakınlarındaki mağara yerleşmelerinde Orta Taş Çağı'na tarihlenen aşı boyası kalıntıları bulunuyor.

Simge kültürünün tarihi ise yaklaşık 120 bin yıl öncesine gidiyor.

İlk insanlara ait bildiğimiz ve günümüze kalan en etkileyici şeyler mağara duvarlarına yaptıkları resimler.

Altamira 'da bir mağarada bulunan resimler ise görenleri hayrete düşürecek denli gerçeğe yakın.

İki düzineye yakın bizon resmi, sarı, kırmızı, kahverengi ve siyah renkler kullanılmış ve resimler mağarada ulaşılması güç olan mağara tavanına yapılmış.

Tarihöncesine ait önemli resimlerin olduğu bir diğer yerleşim Fransa'nın güneybatısındaki Lascaux.

Gezintiye çıkan dört arkadaşın keşifleri sonucu tesadüfen ortaya çıkıyor.

Mağara duvarlarında atlar, bizonlar, çatallı boynuzları olan geyiklerin ve söylencelerde geçen tek boynuzlu hayvanların resimleri bulunuyor.

Sonrasında ise benzer birçok keşif yapılıyor.

Bu da bize henüz keşfedilmeyi bekleyen derinlerde kalmış bir tarihin keşfedilenden daha çok olduğunu düşündürüyor.

Resimlerin ne amaçla yapıldığını ise tam olarak bilemiyoruz.

Ama gördüğümüz kadarıyla ulaşılması oldukça güç yerlere yapılmış.

Belki bir av öncesi kolaylaştırıcı olarak yapıldılar bu yönüyle büyüü, sihri çağrıştırıyorlar, belki de sanatsal kaygılarla...

Ama niyetleri ne olursa olsun insanlık çok zorlu yollardan geçmiş ve geçmeye devam ediyor.

Elli bin yıl öce Afrika, Asya ve Avrupa'ya yayılmış durumdaydık.

Diğer kıtalara ise henüz gidilmemişti.

En zorlu yolculuklardan biri Güneydoğu Asya'dan Avustralya'ya geçişlerdi.

Suların büyük kısmının donarak buzula dönüşmesi bu geçişleri olanaklı kılıyor, deniz seviyesinin düşmesinden dolayı ortaya çıkan kara parçalarının köprü görevi görmesiyle ulaşılması imkansız yolculuklar tamamlanıyordu.

İnsan belki de hep ulaşılması imkansız yolculukları sevdi.

YERYÜZÜNÜN HAKİMİ

(Bizim Hikayemiz – 11)

İnsan ulaşılması güç yolculukları karasal alanlarda yaptığı gibi denizlerde de gerçekleştirdi.

Örneğin Avustralya ana karasından daha güneyde bir yarımada olan Tasmanya'ya doğru yol aldılar.

Burada Tasmanyalılar diğer Avustralya yerlileri gibi avcılık toplayıcılık yapıyorlardı.

Günümüzden on bin yıl kadar önce okyanus suları yükselmeye başladığında yarımada bir ada halini amıştı.

Adada yaşayanların dış dünya ile irtibatları kesiliyordu.

Avrupalılar adaya ayak bastıklarında hala taştan yapılma kaba aletler kullanan ama toplumsal yaşamları zengin yerlilerle karşılaştılar.

1800'lerin başında “Kara Savaş” olarak adlandırılan savaşta kıtaya medeniyet götürülenler tarafından Tasmanların neredeyse tamamı yok edildi.

Beyaz Adam kendi cennetini bulmak için çıktığı güç yolculuklarda gittiği her yere cehennemlerini de beraberinde götürdü.

Günümüzde Beyaz Adam hala kendisinin medeni olduğunu düşünerek, daha az medeni olduğunu düşündüğü uygarlıklara kan, gözyaşı, yoksulluk ve ölüm olarak medeniyetini ulaştırıyor.

Tasmanlar izole yaşamlarından dolayı çok fazla değişmeden kalırken Avustralya yerlileri daha karmaşık bir kültür geliştirdiler.

Bir yandan da henüz ayak basılmayan Kuzey Amerika ve Güney Amerika'ya doğru insanın yolculuğu sürüyordu.

Fakat bu göçlerin kim tarafından, ne zaman yapıldığı ise tartışma konusu olmayı sürdürüyor.

Deniz seviyesinin düşük olduğu çağda Sibiryaya üzerinden avcı toplulukların vahşi hayvanların peşinde kıtaya farkında olmadan gidip geldikleri düşünülüyor.

Günümüzden yaklaşık on bin yıl öncesine kadar insanlar hala avlanıyorlardı, tohumları, meyveleri, hayvan yumurtalarını, bitki köklerini yiyorlardı.

On bin yıl önce ise bir devrim gerçekleşti, tarım devrimi. Mezopotamya, Yunanca'daki adıyla " İrmaklar Arasındaki Ülke" uygarlaşmanın ilk yaşandığı yerler olarak kabul ediliyor.

Günümüzde Irak'ın güneyinde kalan bölgenin, bu adımın ilk atıldığı yerleşim yerleri olduğu farz ediliyor.

İrmaklar, tarım yapmaya elverişli düzlükler, çöller ve bataklıkları aşarak denize dökülüyordu.

Tarım yapılan ilk ürünler buğday ve arpaydı, keçi sürüleri vardı ve sürülerine göz kulak olan köpekleri.

Kerpiçten yapılmış küçük evlerde yaşıyorlardı, tehlikelerden ve göçebe yaşayanların saldırılarından korunmak için yerleşimlerinin çevresine surlar örüyorlardı.

Tarih boyunca yerleşim yerleri barbar grupların saldırısına uğramış, zaman içinde bu barbar gruplarda yerleşik kültür halini almış, dönüşmüş ve tekrar başka barbarların saldırısı ile karşılaşmışlar ve bu döngü uzun bir süre boyunca devam etmiş.

Ve yerleşiklik onlara yaşamsal bir gereklilik haline getirdikleri dinleri hediye etmiş.

Sümerlerin taptığı tanrı ve tanrıçalar varmış ve onları memnun etmeleri gerekiyormuş.

Her kentte bir yönetici bulunuyormuş , bu yönetici aynı zamanda dini öndermiş ve onlar için kentlere yüksek kuleler inşa ediliyormuş.

Zigguratlarda yani " Tapınak Kulelerde" aynı zamanda tanrıların bulunduğuna inanılmış.

Sümerler uygarlaşmış ve bazı köyleri zamanla otuz beş bin kişilik kentlere dönüştürmüş.

Büyük kentler küçük kentleri denetim altına almış ve böylece kent devletleri doğmuş.

Sümerlerin tarihe en güzel hediyesi okuma yazma kültürü olmuş.

Kent kültürü, çömlek çarkının kullanımı, tekerleğin taşıtlarda kullanımı, bir sayının karekökünü ve küp kökünü hesaplama Sümer uygarlığından bize kalan miraslardan bazıları.

Sami Halklarının, Sümerlerin efsane ve yasalarını kendilerine mal ettiği biliniyor.

Eski Mısır Medeniyeti, Sümer Ülkesi'nin Güneybatısında kalıyordu, her ikisi de ırmak boylarında aynı zamanlarda ortaya çıkmıştı.

Binlerce yıl önce Nil kıyısında da avcı toplayıcı topluluklar yaşıyordu.

Yabani otları topluyor, balık avlıyorlardı sonra tarıma geçtiler ve buğday, arpa ekerek keçi ve koyun beslemeye başladılar.

Bütün uygarlıklar aynı zaman diliminde tarıma geçmedi.

Her biri kendi birikiminin sonucu olarak farklı zamanlarda farklı tarımsal faaliyetlere başladı.

Mısırlılar da bir yazı sistemi geliştirdiler.

Önceleri ise tahta veya kil üzerine hiyeroglif dediğimiz resimler yapıyorlardı

Sonrasında yazıyı biraz daha ileri bir seviyeye taşıdılar ve her sese karşılık gelen bir simge geliştirerek alfabenin öncülü bir sistemi bulmuş oldular.

Kralları için Piramitleri inşa ettiler.

Piramitler kral için hem bir anıt hem de bir mezardı.

Piramitlerde köylüler, taşçılar, matematikçiler ve rahipler görev alıyorlardı.

Mısır o dönemlerde önemli bir güçtü.

Sümerlerde olduğu gibi fetheden halkın kültüründe ve bilgi birikiminde içselleşerek varlığını devam ettirdi.

İnsanlık ulaşılması güç yolculukları sevdiği kadar imkansız görüneni gerçekleştirmek için de kendinde her zaman bir güç buldu.

Çünkü o kendince hep yeryüzünün hakimiydi.

İNSANCIL TARİH

(Bizim Hikayemiz – 12)

Yunanistan Balkanların alt kısmında yer alır, denize doğru çıkıntı yapan kara parçalarından ve alçak ama sarp dağlarla kaplı 1400 adadan oluşur.

Yakmak için ağaca ve tekne yapımı için keresteye ihtiyacı olan Yunanlılar ormanları büyük oranda tahrip etmişlerdi.

Köy ve kentler ise deniz kıyısında veya dağlarla çevrili olduğu için yalıtık durumdaydı.

Bu nedenle kentlerin çoğu küçük ve bağımsız kent devletlerine dönüşmüştü.

Yunanlılar küçük kent devletlerin yararına inanıyordu.

Aristoteles, ideal kent devletinin herkesin birbirini tanıyacağı kadar küçük olması gerektiğini düşünüyordu.

Fakat bütün kent devletleri küçük değildi.

İki bin beş yüz yıl önce Yunanistan'da iki büyük kent devleti ortaya çıktı.

Sparta büyük bir kent devletiydi ve Atina kent devletinin üç katı kadardı.

Sparta yarı efsanevi yasa koyucu Lycurgus tarafından getirildiği varsayılan sosyal sistemi ve anayasasıyla Antik Yunan'da önemli bir yer tutuyordu.

Bu yasalar Sparta toplumunu askeri yeterlilik bakımından üst düzeylere çıkarmıştı.

Spartalıların sınıfsal ve hiyerarşik bir yapılanmaları vardı.

Erkekler sıkı bir eğitimden geçirilir ve bunun sonucunda iyi bir savaşçı olurlardı.

Kendilerinden sayıca çok üstün olan insanları bile sert ve acımasız yöntemlerle yönetmeleri nedeniyle her erkeğin inanmış ve sadık birer asker olmaları gerekiyordu.

Zayıflık her anlamda acizlik olarak görülüyordu.

Kent devletleri oldukça küçük olduğu için Atina kent devleti büyüklük olarak Sparta'dan hemen sonra geliyordu.

Öyküsü diğer kent devletlerinin öyküsü gibiydi.

Başlangıçta aynı soydan gelen krallar tarafından yönetildiler, sonra üzüm ve zeytin yetiştiriciliği sonucu zengin olan toprak sahipleri tarafından, sıradan insanlar tarafından ve diktatörler tarafından yönetildiler.

Kent devletlerindeki demokrasi sınırlı bir demokrasiydi her yurttaşın oy verme hakkı yoktu.

Atina demokrasisi de böyleydi.

Yalnızca erkekler, erkeklerin de yalnızca özgür olanları yönetime katılabiliirdi.

Çoğunluk demokrasinin dışında bırakılmıştı çünkü onlar ya köleydiler ya da farklı yerlerde doğmuşlardı.

Bir dönem sonra Yunan Kent Devletleri Perslerin saldırısına uğradı.

Bu saldırılara karşı birlikte hareket etme ihtiyacı, kent devletlerinin birleşmesini sağladı.

Pers Savaşları'na ilişkin alıntılar tarihin babası olarak adlandırılan Herodotos'un yapıtlarından alıntılıandı çoğunlukla.

Yunanlılar insanlığımızı keşfetmenin bir yolunu bulmuşlardı; trajedi.

Yunan trajedileri bazı tasarlanmamış zararlı eylemlerin yol açtığı acıyı araştıran, seyircide acıma ve dehşet duyguları uyandıran kısa oyunlardı.

Yunan trajedilerinin en ünlüsü Sophokles'in Kral Oidipus'uydu.

Atinalılar üretken bir halktı, çoğunluğu birden fazla işle meşgul olurdu.

Ünlü ozanları Sophokles yüz yirmi oyun yazmış, aynı zamanda bir dansçı, müzisyen ve güreşçiydi.

Balkanlarda yer alan Makedonya Krallığı, Kral Philippos zamanında donanımlı bir orduya sahip oldu ve oğlu İskender tüm Yunan Kent Devletleri'ni denetimi altına aldı.

Dünyanın diğer yanında ise bir başka uygarlık var olmuştu, Çin Uygarlığı.

Diğer uygarlıklar gibi Çin uygarlığı da bir nehrin kenarında doğmuştu.

Huang Hı diğer adıyla Sarı Irmak Çin'in hayat kaynağı oldu hep.

Verimli olmayan arazileri çok fazla olduğu için Çinli köylüler büyük emek harcamaya alışmıştı.

Pirinç üretimi de çok fazla emek istiyordu ama bunun sonucunda çok sayıda insanı doyuruyordu.

Yamaçları taraçalandırılıyor, tehlikeli akarsu kenarlarına bentler yapıyorlardı.

Toprak çok değerliydi bu nedenle hayvancılıktan ziyade tarıma ayrılıyordu.

Çin bitkisel bir uygarlık olmuştu.

Çinliler insanın kalkıştığı eylemlere dair şu öğretiyi benimsedi.

Gök, yüce varlık, evreni yönetir ve Gök'ün vekilliğine sahip değilse Gök'ün rızası yoksa yönetemez.

Çinliler için Gök'ün vekilliği düzenleyici bir kavram oldu.

Çin hükümdarı bu kadar geniş toprakları yöneten birinin kraldan daha büyük olduğunu belirtmek için “İlk İmparator” unvanını kullanmaya başladı.

İlk imparator, Büyük Okyanus’tan Orta Asya’ya doğru binlerce kilometre uzanan Çin Seddi’ni parça parça surlarla kurmuştu.

Yüzyıllar sonra yeniden inşa edilen duvar o kadar büyüktü ki astronomların Dünya’nın çevresindeki yörüngelerinden duvarı ayırt ettikleri söylenir.

İmparator öldüğünde görevliler onu pişmiş topraktan gerçek insan büyüklüğünde yapılmış sekiz bin askerden ve attan oluşan bir orduyla birlikte dev bir tepenin altına gömdüler.

Çin bölündüğü ve zayıfladığı zamanlarda bile Asya’nın doğusundaki en önemli güçtü.

Çinliler ürettikleri ipeği batıdaki ülkelere satıyorlardı.

Çinlilerin en büyük övünç kaynağı batılıların Konfüçyüs dediği Kunğfudzi idi.

Çinliler çok yaratıcı insanlardı.

Kağıdı diğer halklardan çok daha önce kullanmaya başladılar.

Şemsiyeyi, el arabasını, kibriti, diş fırçasını, oyun kağıdını büyük olasılıkla ilk Çinliler kullanmıştı.

Avrupa da ilk kitabın basılmasından beş yüz yıl öce Çin’de Konfüçyüs klasiklerinden oluşan bir seri basılmıştı.

Batı Uygarlığı’ndan ve Doğu Uygarlığı’ndan verdiğimiz bu örneklerde gösteriyor ki eşdeğerlikli yeni bir tarih ve uygarlık tanımına ihtiyacımız var.

Çünkü tıpkı insanlar gibi devletler ve toplumlarda etkileşimlerle var olur, yaşar ve gelişirler.

**Hepimizi birleştiren “ İnsancıl Tarih “ anlayışını geliştirme
abalarımıza katkılarınızı bekliyoruz.**

dusle.club

